

FÓIĂ ENCICLOPEDICĂ LITERARĂ, APARE IN FIECARE LUNĂ DE DOUĂ-ORI

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria 4 coróne
Pentru România și străinătate 6 franci

PROPRIETAR ȘI REDACTOR:

IOAN BACIU
preot.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiunile de preste tot anul (de 24 ori)
tot după 50 cuvinte cu litere garmond se compută
1 corónă, ér cu litere mai gróse duplu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alta viață.

Mâncarea, beutura, viața desfrânată,
Vestmintele pompoze: un traiu plăcut, ușor
Aceste sunt ađi ținta, ce mintea ni-o îmbată,
Ce ađi pe ómeni duce la furt și la omor...

Din nascere o seclu, viața imorală
Spre nestătornicie, spre morb te-a destinat!
Măreș pășesci înainte, lumină ești și fală:
Dar în a ta clădire — perirea s'a 'ncuibat!

Strigăm egalitate — un joc de mari cuvinte...
Toți frați în slăbiciune — și toți suntem egali:
Căci părăsim cu toți vîrțile prėsfinte,
Nebuni numind puținii cu vis de fapte mari...

Căci vis este vîrtea, vis sânta abnegare!
Avuții se-îngâmfă privind a lor pălat:
Săracul vré s'ajungă — chiar fără de lucrare
Și el la avuția, ce sórtea nu-i-a dat.

Și cel ce face bine, o face — din paradă...
Împărtașitul ȓice: de ce nu dă mai mult!
Feciórele-'s icóne — ca lumea se-le vadă:
Și tinerii legați sunt de-a idolilor cult.,.

Cu fală batem peptul, vorbind de libertate,
Un vis, ce nici-odată n'a fost realizat:
Și ađi mai mult, ca ori-când suntem de ea departe
Prin ura cea străină și — propriul păcat!

La cei ce se trudiră cu zél, și cu sudóre,
Meritul recunóscem: colonne înáltăm:
Și rėsucim la frase... Dar nici-cát nu ne dóre,
Că la urmașii nostri — blástăm o se-lásăm!

Ne îmbătăm cu toți de-o falsă fericire,
Viața enervată spre a-o desfăta,
Și ca se nu ne-aducem aminte de perire:
Al nost „memento mori“ voim al-îngropa...

D'un alt Christos e lipsă se schimbe-acésta lume,
D'o alta emigrare — se 'ncingă lumea 'n foc,
Fărădelegea nóstră cu mórte s'o sugrume:
Sé nască **alta viață** p'acesta jalnic loc!

Alesandru Aciu.

Din chinurile vieții.

Èra în Iulie.

Între orele 11—12 din zi, o trăsură se opri la Teofil Georgescu, proprietar mare în crașul X.

Din trăsură coborî un domn care număra vre-o 26 de ani. Statura îi era mijlocie, părul castaniu, ochii negri, fața puțin palidă, pe care era întipărită o fineță mare.

La sunetul trăsurii un servitor îl întimpină.

Noul sosit dete servitorului o biletă de vizită, care purta numele de „Coriolan Brădescu, medic“ dîcînd ca se-o înmănuzeze d-lui Georgescu.

Brădescu fu condus de servitor în salonul de asteptare.

După câteva momente Georgescu intră la el.

— Cu ce se pot servi d-le medic? se adresă acesta foarte rece către Brădescu.

Brădescu surprins se uita la el, căci nu gîndi că va fi atât de rece primit.

Confus dîse:

Sciți, că din copilărie iubese pe fca d-vostre, pe d-șora Letiția. Ferice mă simt, când pot dîce, că ea încă mă iubese. Inimile noastre, încă din copilărie, când nu șciam, că ce scop avem în viață, când numai prezentul ne preocupa și când nu cunoșeam tainele vieți, strîns s'a legat la olaltă cu lanțul dragostei neprihănite. De atunci au trecut multă vreme, valurile vieți ne au despărțit, înse lanțul, cu care inimile noastre erau legate nu s'a rupt, vitregitatea timpului n'a putut s'îl nimicese, căci el nemișcat, ca o stîncă a ramas. Acum când cunoșcem tainele vieți, când prezentul ni-se înfățișează în imaginațiune ca un pom uscat, despoiat de frunză, care înse cultivîndu-se, muguri vor încolți, frunzele vor cresce, va înflori, și va da fructe, acum când cunoșcem scopul vieți, când numai viitorul ne preocupă, iubirea uoștră mă face, ca se fac ultimul paș, se cer mîna d-șorei Letiția, rugîndu-vé ca se vé dați consimțămîntul.

— Regret că trîbue se te refus — dîse Georgescu flegmatic. Mîna ficei mele e deja promisă.

Brădescu deveni palid ochii îi sticleau ca a unui mort.

— Te conjur pre iubirea de părinte, nu ne nimici viitorul, căci inimile noastre numai mórtea le póte deslega. Ființă muritoare nu există, care se fie atât de tare, care se rupă lanțul cu care ele sunt legate. Fericirea și nefericirea noastră e în mînilor d-vostre... Știu, că iubiți pe d-șora Letiția, că numai

l se părea că spirite necurate sunt plîntate împrejurul sîu. Tremura.

După câteva momente de preculegere emoționat dîse:

— E numai un vis înșelător, sau e tristă realitate ce aud? Georgescu nu dîse nimic.

— Dacă nu me înșel — încep Brădescu de nou cu vócea tremurătoare, Verzeanu e acela, care ia cerut mîna?

— Da! fu respunsul.

— D-șora Letiția înse nu'l iubese.

— Cu timpul îl va iubi.

— Te înșeli d-le Georgescu, când cugeți așa ceva. Trecutul...

— Trecutul — îl înterupse Georgescu — e numai o aventură, care se va șterge din memoria vóstră, dând uitării totul.

— Dóuă inimî iubitoare, nu se uită nicî odată. Ele se iubese și dincolo de moment.

— Totul e zădarnic... Ziua logodnei e deja defiptă. Înî pare réu d-le medic...

— Te conjur pre iubirea de părinte, nu ne nimici viitorul, căci inimile noastre numai mórtea le póte deslega. Ființă muritoare nu există, care se fie atât de tare, care se rupă lanțul cu care ele sunt legate. Fericirea și nefericirea noastră e în mînilor d-vostre... Știu, că iubiți pe d-șora Letiția, că numai

fericirea îi doriți înse, constringînd-o se devie alui Verzeanu viața ei va fi un chin, un jug insuportabil, și nu un raiu pămîntesc.

— Vei merge departe de aici d-le medic, te vei căsători, și atunci avînd în vedere datorințele sacre de barbat, ea devenind sóta lui Verzeanu, va căuta se fie conștie de chemarea sa de femeie, și așa, intrînd ambii într'o óră nouă a vieți, vé-lul uitării va acoperi trecutul... Înca odată dîce, totul e zădarnic, hotărîrea mea romîne nestremutabilă.

Fața lui Brădescu, lua o expresiune înfiorătoare.

Se uita la Georgescu, voia se dîcă ceva, dar nu putu, i-se părea că o mîna țapănă îl stringe de gât.

... Cu pașii șovăitori, fără de aș lua adio, se depărtă.

Georgescu se uita în urma lui...

* * *

La marginea satului, într'o dumbrăviórá frumoasă, plină cu flori mirositoare, Coriolan Brădescu, cu capul plecat pe mîna sta gînditor.

Înainte de cartea vieți sale se deschisă.

Pîna la vîsta de 14 ani viața i s'a scurs fără grijă și nevoi, lîna și ne supărată de nimic, ca o privighetóre, care într'o pădure neumbată umple vézduhul cu acorduri frumoșe.

Părinți îl trimiseră la oraș, în gimnasiu.

Letiția fu dusă într'un înștitut.

Cum plîngeau când se despărțiră.

Erau amicii buni, se jucau la olaltă.

Cu dor așteptau vacanțele, ca să se revadă.

Dilele și anii treceau fără ca s'ei simtă, și se treziră ca din vis, el june ea fată mare.

Amiciția dintre ei înse nu s'a rupt, ei a isbucnit într'o patimă coplesitoare, într'un amor înflăcărat.

Letiția fu adusă acasă din institut, Coriolan absolvară gimnasiul.

El trîbuea înse se mîrgă în străinătate, la universitate.

Cît de amară le era atunci despărțirea.

În secret corespondau

spunîdu-și unul altuia, cît de mult suferéu tóte șóptele inimelor lor.

Pre când Brădescu era în străinătate, părinți îi muriseră. O durere și mai mare simți.

În sfîrșit isprăvi cu medicina.

Primul paș ce la făcut, a cerut mîna Letiției, dar amar s'a înșelat în speranța sa...

În memorie îi apărea momentele fericite, petrecute cu Letiția sub nucul din grădina lui Ionescu, de care se leagă atâtea suvenirî plăcute, adînc săpate în inima lui.

Cât era de fericit când o vedea, când ne conturbar de nimic, putea se privescă în ochii ei negri, plini de o bunătate cerească și îngerească, când ținea mîna ei mică albă ca mătasa într'alui, strîngînd-o cu foc la inimă, când sîruta buzele ei ca ciresese pîrguite, când strîngea talia ei mlădióșă la piept jurîndu-și reciproc credință și iubire eternă.

Atunci totul îi părea poetic și divin, nu simțea nicî o durere, nicî o suferință. Acum i se părea că ar fi într'o pustietate înfiorătoare, împreșurat de fere sîlbatice, cari voesc s'îl sfășie în mîi de bucăți...

Din depărtare se audea doinele duióșe, cîntate de ciobani, cari mîrgînd în urma turmelor, umpléu vézduhul cu acorduri duióșe.

Înblînditorul de șerpî.

Razele sórelui argințit saltau pe floricelele din dumbrăvióra, pe care natura o înfățișa ca o privelisee feerică.

Paserile vesele sărind din crângă 'n crângă, sbătându-și aripiorele micé, lăsau să se audă un concert armonios.

Pe Brădescu nimic nu'l impresiona.

Nemișcat ca statua sta.

Intr'un târziu, cu vócea tremurătoare dișe :

— Cu ce ți-am greșit Dómne, de mai condamnat atât de aspru?... Din frageda noastră copilărie ne iubim inimile noastre în tot momentul, cu căldură a bătut una pentru alta, gândurile noastre nici o clipă nu au încetat de a gândi unul la altul, iubire și credință eternă ne am jurat cu sfințenie ne am ținut jurământul, și de ce se nu fim unul altuia? Când césul de mult și cu atât dor așteptat, au sunat, ca se ne legăm inimile și înaintea sântului Těu altar Dómne, speranța noastră, în care ne am legănat atât de mult, e nimicită, e aruncată în abisul prăpăstiei celei mai înflorătoare... Și de ce? Cu ce ți-am greșit? E păcat că ne iubim? Óre iubirea, nu-e un tezaur neprețuit, divin?... Pentru mine nu mai lucesea sórele, pentru mine pe acest pământ miser, nu mai este nici o bucurie, căci ce am avut mai scump. mi s'a răpit... Voiu bé pocalul sorti până în fund, până la ultima picătură...

Plângea.

* * *

Luna, regina nopții falnică 'și făcea călătoria sa obișnuită, printre miliónele de stele scilpitóre.

Coriolan și Letiția ședea sub nucul din grădina lui Georghescu.

— Scumpă Letiție, noi ne iubim cu sinceritate, însă sór-

La tunsul oilor.

tea ne este dușmană, pentru noi nu mai este fericire pe acest pământ.

Speréză iubite Coriolane, speréză.

— Se speréz, când părintele tēu mi-a dictat sentința de mórte?

— Ea inse nu va fi executată, căci eu nici odată nu voi fi a lui Verzeanuu. Il ureșe.

— Măna ta e deja promisă...

— Infamul numai din interes mi-a cerut măna, și părintele meu sedus de vorbele lui false, i-a promis... Nu, nu voiu se fiu a lui, mă îngrozesc când gândesc la acesta... Dacă însă voiu fi constrânsă, morméntul nu va scăpa...

Nu mai putu continúa, căci lacrimile șiróie curgeau din frumóșii ei ochi.

— IO! nu plânge, nu plânge scumpă Letiția.

Il uă măna, o strânse la inimă și o acoperi cu sărutări ferbinti.

O tăcere mormentală domnea împrejurul lor.

Numai suspinele dureroșe a Letiției conturbau tăcerea nopții.

Luna galesă se uita la ei.

Parcă-i compătinea.

După un timp Coriolan dișe :

— Cât eram de fericiți odată. Nime nu ne conturba fericirea noastră, și noi atunci nu șiam ce-i durerea și suferința. Totul ne părea poezie și divin, florile erau mai frumoșe, mai miroșitoare, razele sórelui mai calde, mai argințit, frunzele arborilor mai verđi; ér acum, o! acum totul e deșert și pustiu... Ah! ferice așa fi dacă, în acest mormént, Dumnezeu ne-ar trimite un fulger, numai unul...

— Nu Coriolane, nu invocă ceriul.

— Tu eșei constrânsă se iubesci pe acela pe care-l ureșei, se spui vorbe blăjime acelaia, căruia sufletul e cuprins de-o perversitate diabolică... Nici în mormint nu voiu avea odihnă, seiind că tu eșei nefericită... De vei fi cel puțin tu fericită.

— Fericită fără tine? -- dișe Letiția cu amărăciune. Nu, nu, voiu fi fericită...

— Ce se facem? Inima părintelui tēu, e tare ca o stâncă. Lacrimile noastre nu o póte muia.

— Se sperăm scumpe Coriolane. Mama nu are nimic în contra, va capacita pe tata.

Eu nu mai am nici o speranță. Diua logodnei e deja delșiptă.

— Dacă în cartea sorti noastre e scris, ca se nu fim unul altuia pe acest pământ, nu trébue se desperăm, căci mai avem un refugiu: morméntul. Acolo vom fi fericiți, căci nu vom simți nimic.

— Da, numai morméntul. Fericirea noastră au apus, cum apune sórele, când césul din urmă sună. Ce ne póte mângăia e, că odată eram, fericiți, fórté fericiți.

În turnu bisericeii din mijlocul satului, orolojiul trist și lo-gubru vestea órele 12 a nopții.

— 12 óre -- dișe Letiția tremurând ca o fruză, bătută de nemilosul vânt al tómnii -- mērg scumpe Coriolane. Sper-ează. Măne sară aștept.

Il strinse la piept, apoi sărutându-l cu foc, dispăru în întunecimea nopții.

El nebun de durere se uita în urma ei.

I să părea că aude o vóce nevidibilă, care îi șoptea, că pentru ultima óra o vede.

Voia se fugă în urma ei, se o prindă, se nu o mai lese nici odată...

Piciórele parcă îi erau legate.

Se cutremura și cu gróză se uita împrejurul sēu.

După câteva momente cu pași șovăitori părăsi grădina.

Desolat fără putere ajunsese acasă.

Se așudă la masă de scris și scria.

Condeii îi tremura în mână.

După ce lini sună clopoțelul.

Servitoriul sēu întra la el.

Il dete trei epistóle, numindu-i că ce are se facă cu ele. Nemișcat sta la masă în fața unui portret.

Éra portretul ei.

Cu zimbetul trist și dureros 'l luă în mână și 'l acoperi cu mî de sărutări ferbinti.

Il strînge la piept apoi ér 'l săruta.

Adormise...

* * *

La 8 óre dimineța o trăsură se opri la Brădescu.

Din trăsura coborîră doi domni în haine negre.

Intrară în lăuntru.

Coriolan spăriat, conturbat ca dintr'un vis plăcut, ferme-cător, sări de la masă.

Portretul îi cădu din mână, sfărâmându-se în mî de bucăți.

Dóne lacrimi i se iviră în ochi...

Tóte sunt în ordine domni mei? se adresa el către cei sosiți.

— Da! fu respunsul.

— Ve stăm la dispoziție.

Se aședară toți trei în trăsura și plecară.

Preste un pătrar de óra, trăsura se opri la marginea satului în frumósa dumbrăvióra.

Éra o frumóasă dimineță.

Sórele, razele dișei maiestos se ridica pe bolta ceriului senină lăsându-și razele sale argințit pe floricele scaldate în róuă, carí împrejurau dumbrăvióra.

Paserile vesele își continuau concertul lor armonios.

Peste câteva momente sosi mai o trăsură.

Éra Verzeanuu.

La o depărtare de 25 pași adversari se aședară față în față.

Dóuă detunături resbiră vėzduhul.

Paserile spăriate fugeau din arbori.

Coriolan șovae și cade.

Ultimele lui cuvinte fură: Letiție
 Când Letiția auzi tragicul și durerosul sfințit a lui Corio-
 lan, își pierdu simțirile și cădu la pat.
 Trei zile în continu buzele ei palide murmurau cuvântul:
 Coriolan
 Ca o flóre fragedă, lovită de brumă, cu un oftat lui, pă-

răsi acest pământ miser, unde fericirea e numai ca un vis
 trecător, înșelător.

În cimiterul din satul X, se ved două morminte noi, unul
 lângă altul.

În toate zilele doi bătrâni cercetază tristele și tăcutele
 mormente, unde ore întregi plâng cu un hohot sfâșietor de durere.

Alexandru Țințariu.

Óre ce gândește ea?

Săracul de el Lazar!

În foișorul splendid cu flori încoronat,
La masă așternută stă falnicul Bogat:
„Să cânte — strigă dinsul — a sclavilor, ghtară,
„Să fêrbă-n cupe, vinul-sê spumege-n păhară! —
„Să plângă cel neblesnic, sê gêmă cel sêrman,
„Se môră asuprital și golul de țeran!... —
„Un cântec, se ne cânte, a sclavilor, ghtară,
„Și sclavele frumoșe
„Cu sînuri voluptoșe,
„Cu ochi de vioarele,
„Cu buze subțirele, se vină aci afară —
„Și fruntea sê-mi desmerde și sufletul se-mi fure
„Viêța sê-mi trăieșcă și binele se-mi cure!!

— Așia ție Bogatul și mesele de-odată
Sê împlu de delicii, mâncare adorată; —
Și mesele cu farmec divin sê-n coronază, —
În cupe, vinul dulce, sê jôcă și spumeză.
D'în cōce Sclavii lotrii, cî tōrnă în păhară,
D'în cōce Cântăreții, înstrună pre ghtară
La cântece, ce-n inimă aprind amorul dulce; —
Și-n giur de *El*, apr-pe, pre cotu sciu să sê culce
Sirenele de Sclave, cu risuri și zimbirî:
Și-î fură mintea-n dragostî și-î fură-aluî simțirî.

„Sê sorb în veselie, pocalul până-n fund,
„Să rid de astă lume, ce trece-așia curund.
„Sê sbor nectarul vieții, dulcêța de iubire,
„Sê rid de astă lume, ce-i ție: „*Nefericire!*“
„Aicia este raiul vieții pentru mine,
„Tornați, la vin, tornați, —
„Cântați, voi sclavi, cântați;
„Și rideți voi Amoruî.
„Zimbiți în tainic doruri, o, sclave, mândre Dine!
„Sê-mî curg-a mea vieță în visuri de dulceti, —
„Sê-mî trec-a mele țile în Raiu de bunătăți!“

— Aprôpe, nu departe, de Masa cea bogată,
Sburliț și ars de sôre cu față sbuciumată
Săracul de el Lazar zace în grea oftare
Culcat pre gunoiu putred, cu hube pre spinare.
Doria ca sê-i întindă și lui barem o cōjă —
Cersia, să sê îndure sê-i dee o cãrmōjă.
Sermanul de el Lazar, de când nu a mâncat,
De când o bucătură, sermanul, n'a gustat!...
El nu are nici pretini și nici un ajutor,
Decât pre al sêu suflet amar pâlîmîtor. — — —
Cu ochi plini de lacrimi privia el la Bogat,
Cu peptul ars de sôre cersia ne-încetat:
Sê-și facă o pomênă în cealaltă lume
Sê-i fiă pomênice *acolo* de-al sêu nume; —
Sê-și facă o pomênă, — sê-i deo și lui ceva,
Că-ci arsă-i este gura și golă inima!...
Sermanul de el Lazar, de când nu a mâncat,
De când o bucătură, sermanul, n'a gustat! — — —

„Așia, și ér' așiare — din țî și până-n séră
„Sê bee, sê trăeșcă Bogatul — vê ție éră! —
„Dar' numai eu, precepeți, căci eu am adunat
„Averile frumoșe și rodu'n belșugat;
„Trăieșcă cel, ce are, și rebde cel, ce nare:
„Acêsta este legea Bogatului, cea mare.
„Sê nu sê de nici cōja, ce cade de pre masă,
„Împleți însă pocalul,
„Și bateți, sclavi, ghtarul; —
„Zimbiți și rideți Dine,
„Și astăzi ca și mâne; — de ploî și vânt nu-mi pasă!
„Deci trec-a mea vieță în visuri de dulceti
„Și curg-a mele țile în ris și voluptăți!... —

În Raiul fericirii sublime și de véc, —
La mese așternute stă Lazar cel sêrac.
„Sê gust, ah, bucuria — șioptesce — al sêu cuvânt —
„Și dulcea mulțămire aci în Raiul sânt

„Divina slavitate și radiul de lumină,
„Nectarul desfătării și-a Ceriului odihnă,
„În care nu apune nici când mărețul Sôre,
„Cântați o! Choruri sante,
„Cântați în dulci cuvinte
„Serafi, Cherubi de grați, —
„Căci voi 'mî sunteți frați în magica splendore!...
„Priviți pre fericitul din fii lui Adam,
„Priviți pre cel, ce astăzi e-n șinul lu Avram!“
— Așia ție Săracul cu vōce esaltată...
Și-n Raiu s'aud la himnuri și Choruri de odată.
Câmpia elisiană plutesce-n desfătări
Și sufletul s'aprinde de farmeci și cântări.
Făclii aprinse, sante — ca stelele lucesc
Și flori mirositoare s'arată și-niloresc.
Ér' Dreptii salută dulce, cu ei santele cete,
Și-n Ceriuri, bucuria, nici când nu vrê sê-n cete.

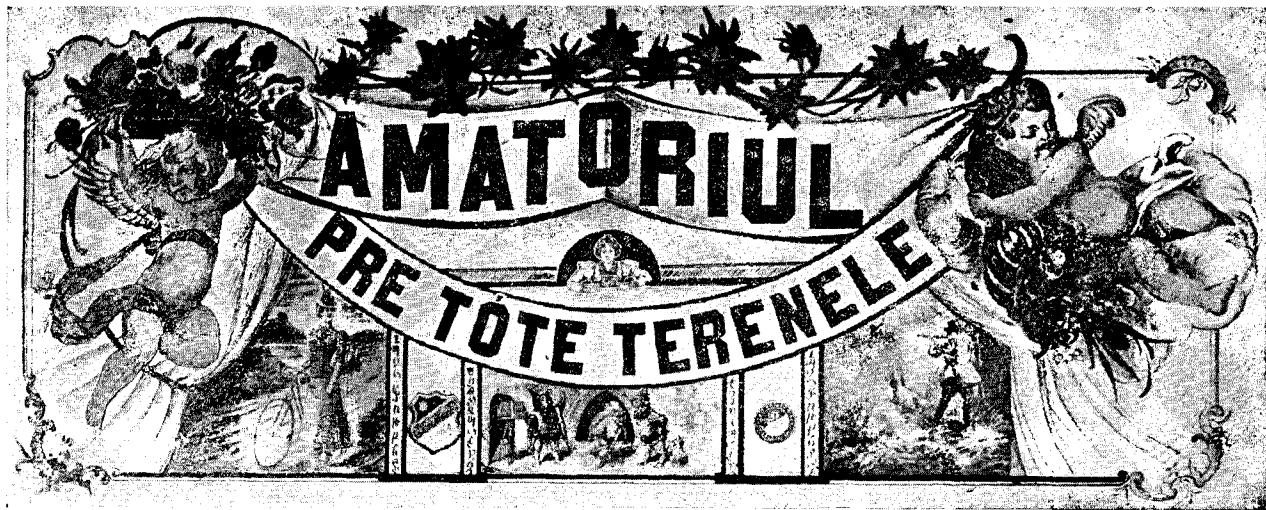
„Sê sorb în veselie pocalul fericirii...
„Aici e pentru mine locașul mântuirii:
„Serman au fost în lume și gol și înșetat
„Și nu mi-a dat o cōjă Bogatul resfătat,
„Se-mî prind a mea inimă flămândă, înșetată,
„Cântați, Choruri cântați
„Serafi prea lăudați,
„A Ceriului Amoruî
„Răpiți, răpiți în doruri a dreptilor resplată
„Priviți pre fericitul din fii lui Adam,
„Priviți pre cel, ce astăzi e-n sinului Avram!?

„Părinte, drag Avrame, fii îndurător
„Spre cel, ce sê muncesce în foc mistuitor; —
„Spre cel, ce arde-n sete și-n sete sê topesce
„Spre cel, ce în vâpăuă amar sê chinuesce!
„Și ai milă Avrame și fit cu îndurare
„De sull tul meu, dōmne, ajuns în astă stare.
„Te rog cu lacrimi ecă, sê nu mē lași la chin,
„Căci si eu sun suflare, o, și eu sun creștin.
„Și si eu sun făptură zidită, pre cum seî:
„Te rog cu lacrimi ecă, și io-sū din ai ței fii!
„Trimite, ah, trimite, pre Lazar, sê-și întingă
„În apă, al sêu deget, se-mpicure se-mi stingă
„Văpaia de pe limbă și setea arđetōre:
„Amar de al meu suflet în locul de terōre! „ —

— Așia ofta Bogatul, ofta și sê ruga
Din ladul crunt în care plângend sê chinuia,
Din ladul plin de chinuri și plin de-nfiorări
În care arde focul și sunt mii de dureri.
Așia ofta Bogatul, pre brațiă de Sătani —
Bătut de sbicieri crunte prin Duchuri suterani.
Flăgele arse-n focuri și vergi în jar aprins
Loviau a s'ale brațe în flacări mari, cuprisē.
Și-o sete îngrođitoare amar 'l tormenta,
„Plesniți mei, loviți mei,
„Argații mei, —
„Dați din flăgele
„Dați preste pele, o, dați, „ — Sătan striga.

— Avram însê de-asupra din Raiul de lumină
Oftând respunde-n dată cu vōce dulce lină:
„O! Frate, tu uitareși de-al tēu trai pre pământ —
„Și cum țî-ai dus vieță, de ce nu-ți vine-ngând?
„Din colo, desfătare, — aicia întristare:
„În lume, mese pline, — aici sete amară;
„În lume-amor și poște, aicia foc și pară!
„Și, frate, — acel *Părete*, sê vede că tu-l uiți
„Ce stă, la voi pre lume, între Săraci și Avuți?!
„Privesce-l și *aicia*, cum stă ađi între noi:
„Și nu putem sê trecem, mergem dar' la voi!!

De câte ori la Lazar gândesc, — crudă Ursită,
O lacrămă, sê scură pre față-mi vesceđită.

Lucrări cu firesul.

În articolul de față voesc a me ocupa pre scurt cu unele lucrări, cari sunt a se executa cu *firesul*. (Înteleg aci firesul mic, subțire, care germănește e cunoscut su numirea de: *Laub säge*.) O fac acésta pentru că mulți diletanți ar dori a învăța acésta dar nu dispun de o instrucțiune românească; după ce acésta nici nu există! O fac mai departe pentru-că pre cunoșterea lucrărilor cari se execută cu firesul (să-l poreclim: *firesul-fir!*) se bazează esecutarea a o mulțime.

Aș dori mult dacă cutare on. celitor mi-ar comunica nume românesc *bun* pentru cuvîntul germân: *Laub säge!* De alte lucrări una mai interesantă, una mai frumôsă ca cealaltă.

La esecutarea acestor fel de lucrări avem lipsă de următorele unelte: *Arcul firesului* (*Laubsägebogen*), *firesc*, *măsuța de tăiat*, *șorubul de înțepenit* măsuta la cutarea masă, *sfloder* și *pîle*.

Arcul firesului are forma carea ni-o arată schițat fig 1. și

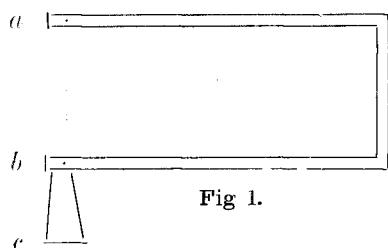

Fig 1.

e făcut din lemn sau oțel. La capetele sale (*a* și *b*) are șiruburi cu cari se înțepenesc firesel. La *c* are un mănunchiu de care-l ținem în decursul lucrului. Arcul din lemn e mult mai bun ca cel de oțel, fiindcă aici punctul de greutate cade pre mănunchiu, pre când la arcurile de fer cade pre

braț, din care causă aceste sunt la inmanuare mai grooie.

Firesele sunt întocmai ca foitele fireselor mari, cu deosebirea că aceste sunt forte subțirele (având o grosime de $\frac{1}{4}$ m/m și lățime dela $\frac{1}{2}$ — cel mult 1 m/m) a căror lungime abia face ceva mai mult ca 12 cm.

Măsuta de tăiat are forma carea ni-o arată fig 2. E făcută

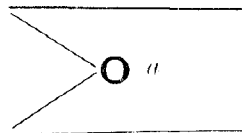

Fig 2.

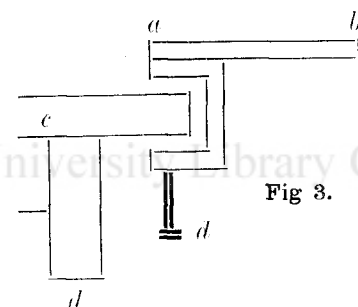

Fig 3.

de regulă din lemn de fag sau corn. La capătul creștăturii are o gaură rotundă (*a*) în carea când lucrăm se mișcă firul firesului. Acésta măsuta o înțepinim la ori care masă cu ajutorul *șirubului* de înțepenit, care e a se băga în canalul cu care-le e provăduță măsuta *c-b* pre dosul ei. Cu ajutorul *șirubului* putem apoi ușor a-o înțepeni la masă *c*. La capătul *b* e increstătura măsutei și visavis de acésta ocupă loc lucrătorul.

Cu *sfloderul*, care are diferite construcțiuni facem găurile în decursul lucrării; ăr *pîlele* ne servesc a corege erorile mai insemnate comise în decursul lucrului.

Afară de aceste multe mai sunt încă și altele pentru completarea lucrărilor;

dar aceste sunt de-ajuns pentru începători.

Să vedem acum cum se esecută lucrul cu firesul-fir.

Modele de lucrat ne procurăm de regulă gata și aceste sau le decopiem pre materialul din care voim a lucra sau, dacă modelul e de atâte ori desemnat de câte ori sunt de lipsă deosebitele părți, atunci 'l lipim pre material.

Materialul e: lemn (grosime 1—7 m/m.), metal (grosime $\frac{1}{2}$ —2 m/m.) os (1—2 m/m) etc.

De-o-cam dată ne vom ocupa numai cu tăierea în lemn mai târziu vom aminti și cealalte.

(Va urma)

Nițu.

DE ALE POPORULUI.

Cât ajunge vorba bătrânului!

Poveste

A fost odată — când? — nu să știe, dar a rămas din bătrâni ca poveste, trecută din gură în gură — a fost un om sêrac întrun sat bogat. Sărăcia la rupt la piele, încât într-o bună dimineță își părăsi casa și drăguța de nevastă și plecă în lume să caute sdrumicătura de noroc.

S'a dus... s'a dus sêracul și s'a băgat slugă. A servit în lumea mare, pela unul pela altul, vre-o 20 ani, când deodată simți în sinul lui, peros și negru ca pământul, un dor de casă. Și-adusă aminte-de muera lui frumôsă ca o flóre și pe care o

lăsasă singură, cu casa tocă, numai cu mâța pe vatră, — de ômenit din sat, cu care-și petrecusă primăvara vieți și cari nu'l ajutasă cu nimic când gema sub sarcina grea a sărăciei. Iși adusă aminte de multe, multe! — Un șir lung de reamintiri, de inchipuirii defilau pre dinaintea ochilor minți lui. N'a mai putut răbda, căci pré il ardea focul isbuenit, în inima densusului — dorul de casă.

Mă due! — își dîsă. — Cu trei sute băneți câștigate o sēmî iau rostul între ômeni. Mioi cumpăra o văcuță cu lapte, la casă!

oî mai creşte câte un viţel şi cu ajutorul lui *D-Ţeu* dără-doră voi scăpa d'asupra necazurilor.

Îşi făcu cruce, ca *D-Ţeu* bunul să-l ajute — şi plecă, căci gândurile multe nu sunt sănătoase. Avea de bătut un drum lung, de mai multe poşte până la satul lui.

Cu o cămeşă slabă, ne lăută ca pământul, cu obele de dărză âncălţat, cu aţe de fuior la opinci, — în spate un duruţ cu o aripă trasă peste umăr pentru-ca băta de care era atârnată o straiţă cu puţină merinde să nu-l treacă prin osă — omul nostru răbucia la drum în amurgul serii, grăbia cătră un sat. De aici până acasă încă mai avea. Noptea întregă nu iar fi fost d'ajuns; deci se abătu la o casă din satul în care intrase, ca să sălăşuiască peste nopte, barēmî până trec ciaturile rele ciaturile în care umblă „batăi crucea.”

Nimerisă omenî bunî; — ca români! — îl imbiară cu cină şi, umul una, altul alta, toţi melitau din gurî, numai un gârbovit de moş — acărui cap strălucea ca uiağa, căci pînă pe brăscă, — şedea pe un scaunel după sobă desfătându-se în ţirăiul creşilor şi nu dicea piu.

Hm! Hm, lucrul dracului, — îşi gândi străinul. La bătrânul ăsta e vorba pe galbenî de tot tace. Dela o vreme să otări să întrebe de ce nu vorbeşte şi moşul!

Vorba moşului e scumpă! — răspunsă feciorul bătrânului!

Cât o fi de scumpă? — 100 de bănci! — O sută de bănci?! Dămne da ce minune e şi asta! O vorbă cu o sută de bănci. Dacă eu un an întreg aş tot troncăni din gură pe atâţia bani. De aste n'am mai pomenit, decănd sum p'elume! Hm! — ce o fi dicănd moşu? Cum a vorbi? — Dămne fereşte, o sută de bănci! Aşa cugeta străinul în sine şi nu mai putea răbda. Trebuia să ştie, să audă vorba moşului. În marea lui nelinişte dete o sută de bănci din bănişori cei avea, pentru o vorbă d'a bătrânului,

— Auđi taică! — omul nostru îţi dă 100 de bănci ca săi spunî o vorbă.

Moşul începu cu un glas reguşit ca de găscă, scos parecă din fundul pămîntului: „Cănd vei ajunge la vre o apă, nu trece până nu-l vedea pe altul trecănd înainte” — şi cu atâta gura bătrânului se opri.

Noa asta mia fost bună! O sută am mănecato! Dar — să mai dau una, dără 'mî va spune ceva mai cu noroc; o vorbă ştiî, care să mă pôtă ajuta mult, mult, sămî aducă sutele îndoit.

— Auđi taică! Omul nostru îţi mai dă o sută ca săi mai spunî o vorbă bună.

— „Mânia de sara s'o laşi pe dimineţa — şi ăr tăcu moşul.

Necăgit, încat îl trecu sudorile, bietul om să căia grozav de cea făcut. Iîi părea rău, mai să nebulnescă, după atâţia bani, bani cei câştigasă el cu chin şi vai încat numai sufletul lui ştie, — săi arunce în apă, săi lapede acasă, ca de pomană, pe nimic. — Dar mai am o sută, o singură sută ş'am slugit 20 de ani, lucrănd ca boul din tôte puterile ş'acum să mă duc acasă numai co sută! Sărăcă lume! Nuî noroc şi pace! N'a, ducăşă şi asta că face zimbire în posdunarî, nu stă bine, banuî dracu, fuge ca argintul viu, — spuneî moşului căi mai dau o sută dar sămî spună o vorbă mai potrivită!

Auđi taică! Omul nostru îţi mai dă o sută casăi mai spunî o vorbă!

— O vorbă mare, plină de noroc! zise străinul.

„Cănd vei merge la vre-o nuntă, la prasnîc orî la pomană, nici odata nu te vîri tu înfrunte ci stăi mai napoi.”

Mulţam moşule! *D-Ţeu* să te trăiască, — disă omul din gură, ăr inima-l, parcă jur împrejur e împlătată cu ace. — Nam noroc, apoi ce să fac! Trăesc tot cu sărăcia ardo focul s'o ardă. Găndeam că mia spune moşul ăsta de vre-o comoră ascunsă dar a luat bani de geaba.

Noptea, ia fost — bietului om — o jiroţă lungă, de somn nici vorbă, dar de visat visa şi ne adormit. În revărsatul zorilor călătoriuî apucasă drumul încatru îl ducea, dorul.

Pe la amăđi ajunsă la o apă mare. Vru să trecă însă î veni în minte zicala moşului: „Cănd vei ajunge la vre o apă nu trece până nu-l vedea pe altul trecănd înainte.” Să hotări să dăbăvescă şi ca aşteptarea să nuî fie cu atâta greumînt se pusă jos şi începu a să desculţa. „Cănd iacă un călăreţ cu neşte disagi pe cal, vine în fuga mare de să ridica buşnec după el... „noroc române!”

„Să dee Dumneđeu tot bine!” Da ia mulţameşte dacă ai

cuî! — Călăreţ ca'n palmă, să cufundasă în riu şi'n urma lui apa să'n vîrtea şi făcea villori mari. Isa făcut pîrul măciuca, la bietul om, de spaimă. Nu ia mai pîrul rău după suta ce-o dadusă moşului pentru vorbă, căci a fost, vorbă înţeleptă.

„Miam cumpărat viţa cu trei sute de bănci. Dacă nu aveam la inimă dicala bătrânului, acum aş fi mort pe fundul apei, miaşî fi stăns dîlele şi nu miaşî mai fi vîduţ casa şi nevasta. Dar vorba bătrânului, vorbă dulce şi vorba dulce mult aduce! — Cum s'ar fi întors sermanul om, să îmbrăţosez pe moş, săi mulţamescă, săi arete recunoştinţa, să-i spună că cuvintele lui sunt darul lui *D-Ţeu*, sunt o comoră grozav de mare şi că le va păstra la inimă cu multă, multă grijă. Insa dorul îl trăgea ca cu pălămarul cătră casă. Ma-ci iată că iasă la suprafaţa apei calul, numat cu disagi legaţi de şea şi nota ca un bălaur cătră ţermure. Omul îl prinde de frâu, îl trage afară şi îl face al lui. Caută 'n desagi, cănd colo ce să veđi? — plinî de galbenî. S'aruncă călare, priveşte rotă în jur, o ia la sanătosa de pocneau copitele şi mai la vale, pe unde trecu neste cară cu bucate — trece şi el apa şi să perde în zarea depărtată.

Era međul nopţi. Vremea în care umblă diihăniile spîrcate, cănd draciî au putere să schimonescă pe omeni după plac, — cănd nu e bine să eşî din casă afară şi cănd urlă şi căd latră căniî după duburi ne curate, ăr noi dicem că latră la stele. Luna plină cu razele sale resfira încatva spaima întunerecului şi omul nostru să apropia în galop cătră casă.

Casa tot cei veche, dar curată gingaşă ca un ou. Voreţul şi grădina îngrădite cu gard ca la un om harnic; — tôte erau în rînd, mai bune de cum lăsasă el.

Să duce la ferestă. — Rađele lunei trecu geamuri şi să resfrangeau în întreaga casa. Să putea zări uşor ca în casă dorm doi. — Cine să fie? — El bine ştia că, cănd a plecet în străinătate numai muerea singură a rămas căci numai avea mine şi acum sunt doi. Nu e lucru bun, — îşi disă — Nevasta m'a dat uitării şi acum trăceşte cu altul lume albă în casa mea. Stăi afurisito, mă scotorosese cu de tine, aşa miai ţinut la credinţa? Încă în noptea asta am săî mîne dîlele! — Şi cu gândul rău pe inimă, infuriat ca un tigrî să repede la uşă să între. Ho! — îşi disă — Vorba moşului; — mania de s'era so laşi pe dimineţa. — Îşi luă apoi disagi cu galbeni, îi aşadă lângă uşă şi să întinde jos, cu capul pe disagi sorbănd în peptui aerul recorit de nopte spre aşî stîmpera mania.

Lucăfăruî dimineţi răsărisă şi ceriuî începe a se'n roşi din spre răsărit. În casă să audî o mişcare, o sullare întinsă somnurosă şi vorbe mai mult şoptitore pentru ca să nu să conturbe liniştea tăcută a nopţi. Un cărăit uşor de uşă se audî şi omul sare oblu în picioare, stringe pumni, gata a sfărma cu ei, a frange gatul necredincioşei neveste. Tremurănd după resbunare sta înaintea uşei tînđi şi aştepta momentul în care săi verse focul cei spărgea inima.

Uşă să crepă, şi muerea lui, în spăcel şi pôle albe ca giolgiul, apăru în prag. Vai demine! Cineî aici?!

Ecă cineî blăstemat, nici vrei să mă cunoşti, nu ştiî că am fost soţul tîu!?

Au Dămne! Tu eşti bărbate dragă! şi să aruncă în braţele lui ca în ghiarele leului, ca în paradisul perdut. — Tu nu ştiî bărbate că avem fecior de 'nsurat? Ioane, ioane! ăca a venit tatăl tîu!

Un voinic ca de 20 ani alergă afară strigănd undeî, tată!

Omul îşi adusă aminte că, cănd plecasă în straintate muerea ia rămas împovorată; deci tot ce vede e numai adevăr. Îşi îmbrăţoseză cu foc soţia, ficiorul. — neşte sărutări ploşcăite, şi şirõe de lacrămî de bucurie îşi croiră alviă pe feţele lor. Stele priveau cu blăndetă şi duiosie la aceste trei fiinţe, cum trec pe pörta fericirei.

Din banî cei avea, zidi o biserică mare şi frumoşă ca o mănăstire, cum nu mai era în tot arietul acela. Făcu casă ca o căsarmă, îşi însură feciorul şi acum era boer şi chinez în satul lui. Cănd mergea la vre-o nuntă, prasnîc şi la ori ce petrecere, nici odata nu să imbulđia ca să fie cel dintăi şi chiar pentru asta a fost celmaî onorat. Toţi îi ofereau locu de frunte şi nar fi şedut altul acolo pentru tötă lumea.

Cele trei sfaturi a le moşului le a păstrat cu mare grijă şi respect şi ia mers bine. Cănt ajunge vorba bătrânului!

Cronica.

Cât cântăresc Reginele? Un ziar amator de curiozități publică greutatea suveranelor diferitelor state europene. Fosta Regină-mamă a Italiei, Margareta, este cea mai grea dintre princesele încoronate: dînsa are 80 kilograme; cea mai ușoară era defuncta împărăteasă a Austriei: avînd numai 50 kilograme. Răposata Victoria a Angliei trăgea 78 kilograme; Suverana Germaniei 62, a Spaniei 68, a Rusiei 59 și așa mai departe. Noua regină a Holandei nu e cuprinsă în statistică.

Caritatea. La administrațiunea averilor bisericesti din Șoimuș au mai încurs pentru fondul „Caritatea”, următoarele sume:

Dela Luca Ion I. Mich. din Șoimuș . . .	Cor. —20
„ Ioan Baciu preot în Șoimuș . . .	„ 25.-
„ Domnița Someșan, Dumitrița . . .	„ —20
„ Parascihiva Ursa, Șoimuș . . .	„ —20
„ Dumitru Macrea Budacul român . . .	„ —30
„ Ioan Ursa Șoimuș . . .	„ 2.—
„ Ioan M. Baciu . . .	„ 1.—
„ Georgiu Stierl notariu cerc. Dumitrița . . .	„ 4.—
„ Ioan Bărsan preot în Ruscioriu . . .	„ 1.—
Suma „	33.90

Aducînd mulțumită celor ce a contribuit cu obolul lor rugăm pe toți cei ce se interesează și le zace la inimă sôrcea poporului nostru, să binevoiască a contribui cât de eu puțin pentru acest scop salutar. Din sumele încursă la fondul „Caritatea” în fie care an în Dumineca înainte de postul Săntei-mării se vor distribui:

- a) 50% fondului de ajutorare.
- b) 20% ajutoriu bisericilor mai sêrace.
- c) 20% „ școlilor mai sêrace.
- d) 20% „ bisericeii din Șoimuș.
- e) 2% „ școlii din Șoimuș.
- f) 1% fondului caselor parohiale din Șoimuș.
- g) 5% spese și remunerațiunii de Administrație.

(Va urma)

Vasile Baciu,
curator prim bisericesc.

Rectificare.

Atât în logograf cât și în șarada publicată în nr. 2. s'a strecurat câte o greșală de tipar.

Greșala din logograf, e că în loc de „Munți în Asia” s'a tipărit „Uniți în apă” ăr cea din șaradă, în strofa ultimă, șirul 3, în loc de „se” și „vestită” s'a tipărit „s'o” respective „veselă.”

Găcitură

de L. Ganca.

*Cinci litere dau un nume
Două silabe 'l compune,
Cea dintâiu e un pronume
Cărea 'n multariu se propune,
Êr a doua e o plîntă
Suceul căreia ne'ncântă,
Numele e femeesc
Și eu astfel mă numesc.*

Deslegări de găcitură.

Deslegarea găciturii din nr. 1 de T. Bogdan.

Am mai primit deslegări bune de la dîmnele și d-șorele: Victoria Vicaș n. Pop, Hidig; Leontina Pop, Lopadea; precum și dela domni: Moș Ioan Popa Barna, B.-S.-Miclăuș, Ioan Dumitrescu Darocz; Marcu Boldovina, Panciova.

Deslegarea Șaradei de Alexandru Țintariu, din nr. 2.

Romana
Roman
Roma.

A deslegato bine dîmnele și d-șorele: Elena Costescu, Iași; M. Negrean, București; precum și domnul: Teodor Adace, inv. în Monor.

Deslegarea Logografului, de Alexandru Țintariu, din nr. 2.

1. HerA
2. OxigeN
3. RațiU
4. EdingurG
5. AngliA
6. CarybdIS
7. LablachE
8. ObaD
9. SaturN
10. CongO
11. AmoR
12. CalabriA
13. RoB
14. IablanoI
15. ShakespearE
16. IupiteR
17. AraD
18. NapoleoN
19. UraniA

Inițialele cetite de sus în jos dau: „Horea Cloșca Crișianu”. Finalele cetite de jos în sus dau „Andrei baron de Șaguna.”

A deslegato bine dîmnele și d-șorele: Elena Costescu, Iași; M. Negrean, București. Apoi domni: Marcu Boldovina Panciova; Petru Tur, Budineț.

Ilustrațiunile noastre.

La tunsul oilor. Ilustrațiunea noastră de pe pag. 27 ne înfățișază curtea unui mare oier din sudul Transilvaniei, pe timpul tunsului oilor, acărui bună stare materială se cunoște nu numai după mărimea turmei lui ei și de pe frumoșa sa locuință pe lângă carea trecînd străinul nu pôte se nu recunoască că și între români sunt ômenii harnici.

Ôre ce gîndește ea? (Ilustr. de pe pag. 28) Stă cu cartea deschisă în carte se vede o poesiôră de alui Bolintinian, de următoriu cuprins.

Cât va viețui amorul
Dragul meu nu pot a sci,
Care ți lua-va sborul,
Nu pot încă a găci;
Dar va ținea o bădiță,
Până ce vei termina
Fir cu fir a mea costiță
Aurita a săruta.

Ea cetește acêsta poesie apoi își rădica ochi gînditôre.
Cine a ști se ne spună ôre ce gîndește ea?

POSTA * * *

* * * REDACȚIUNEI.

D-lui Ioan Mărginean contabil în Fofeldea. Am primit atât prețul abonamentului cât și cele trimesă: Ve mulțămîn.

D-lui Constantin Voroanca preot în Novoselița Bucovina. Ce-ați cerut ve-am trimis din nou.

D-lui A. T. în P. Cea ce ne promiți a trimite primim bucuroși și la timpul sêu ii vom face loc acum avem cam mult material aglomerat, de aceea am întarziat și cu celelalte. *Cele ce ne-ați trimis leam primit și se vor publica.*

D-lui „Gado” Regret că nu pot a vă primi oferta sum prea cuprins de alte afaceri.

D-lui Octavian Popp inv. dirigent în Vad, adresa cerută e acêsta: D-lui Petru Turc în Budineț u. p. Nagy-Toplovecz Temes. m.

D-lui B. O. C. Poesiile „Te duci iubită” „Êrna” și „Cătră ea” nu le putem publica, trimitene ceva legende sau anecdote populare.

D-lui I. Anghel Cămpênul. Calindare nu am tipărit în anul acesta. **La mai mulți.** Nu putem se vă dăm Revista Ilustrată pe așteptare și nici nu pretindeți așa ceva de la noi cari încă luptăm cu multe neajunsuri.